

Mobbing: Hva kan foreldre gjøre?

At eget barn blir utsatt for krenkelser og mobbing er enhver forelders mareritt. Alle vet at mobbing og krenkelser foregår mellom elever. Men hvordan er det med mitt barn? Blir mitt barn mobbet? Og hvordan kan jeg som forelder bidra til at krenkelser og mobbing opphører? Dette er to spørsmål som opptar mange bekymrede foreldre som ser at eget barn ikke har det bra.

Opplevd krenkelse og voksenansvar

I bunn for alt arbeid med krenkende atferd og mobbing ligger noen grunnleggende føringer og rammer.

- Mobbing er enkeltkrenkelser som har fått lov til å gjenta og utvikle seg over tid. Skal man forebygge for mobbing må man avdekke og gripe fatt i enkeltkrenkelser tidlig.
- Mobbing og krenkende atferd handler om makt og avmakt
- Opplevelsen av krenkende atferd og mobbing er subjektiv. Det er den som er utsatt som med få unntak har definisjonsretten.
- Krenkelser og mobbing kan foregå i ly av lek. Alle har behov for å tilhøre og være del av en gruppe. Eleven kan derfor "tåle" krenkelser over tid fordi han ønsker å være som de andre.
- Det er alltid et voksenansvar å avdekke og stoppe krenkelser og mobbing
- Det meste av krenkelser og mobbing får voksne aldri vite om. Krenkelser og mobbing må derfor kartlegges aktivt. Passiv kartlegging å la "kom til meg og si i fra" duger ikke.
- Aktiv kartlegging krever at den voksne er i posisjon inn mot eget barn eller inn mot elevgruppa. Å være i posisjon vil si å ha tillit til at det man kommer med blir tatt vel i mot, at den voksne kan bidra til endring, og ikke bidrar til å gjøre situasjonen enda vanskeligere.
- Den som informerer om, eller som er utsatt for krenkelser, må bli ivaretatt. Informasjoner og innhold i samtalen må bli tatt godt vare på, og må i utgangspunktet forbli mellom eleven det gjelder og den voksne. Eleven må trygges og være med i prosessen for hvordan forholdene skal endres/ følges opp.

- For den som er utsatt for krenkelser kan samtale om dette være svært sårbart og vanskelig. Det er vanlig å benekte opplevd krenkelse selv om man kan oppleve dette nærmest daglig.

Blir barnet mitt mobbet?

Foreldre som ser at eget barn ikke har en god hverdag kan undre seg på årsaker og på hva som kreves for at barnet skal få en bedre hverdag. Dette er kanskje det mest sårbare man kan oppleve som forelder. En årsak til at barn ikke har en god hverdag kan være mobbing og krenkelser fra omgivelsene.

Så hvordan avdekke om det kan foregå krenkelser og mobbing? Dette kan gjøres på fire måter:

1. Barnet/ ungdommen kan selv fortelle om hva som skjer.
2. Barnet/ ungdommen endrer atferd
3. Det du observerer av samspill/ mangel på samspill mellom barn/ ungdom
4. Alt du kan kartlegge via skole, andre voksne og andre barn

Elever som selv forteller

Barn og ungdom som forteller om opplevd krenkelse og mobbing må alltid tas på alvor. Det er fort gjort å bortforklare, avvise eller bagatellisere krenkelser. På den annen side skal voksne være klar over at barnets oppfatning og ståsted ikke trenger å fortelle alt eller være hele sannheten.

Elever som opplever seg krenket kan også krenke andre. I arbeid med krenkende atferd og mobbing er det handlinger som skal stoppe, uansett hvem som startet. Slikt sett kan det være at eleven som blir mobbet også må stoppe med sine krenkelser.

Noe av det viktigste voksne kan gjøre som får den tilliten det er å bli gitt informasjon om krenkelser, er å ta godt vare på den og ikke handle overilt. Det er fort gjort å ville kaste seg rundt for å skape nødvendig endring der og da. Stopp heller opp, pust med magen, og tenk etter: Hvordan ta i vare barnet mitt i denne situasjonen. Hva kan jeg gjøre for å sikre at min inngripen ikke gjør situasjonen enda vanskeligere for mitt barn?

De fleste voksne har ikke kontroll på eller innsikt i hva som skjer på andre

arenaer. Resultat kan derfor bli at overilt og ikke-planlagt vokseninnngripen kan gjøre en vond situasjon enda verre. Måten man griper inn på, samt mulighetene til langtidsoppfølging, kan avgjøre om man lykkes eller ei.

Endring av atferd hos barnet

Endring av atferd kan skyldes mange forhold. Mobbing og gjentatte krenkelser kan være et slikt forhold. Noen tegn kan være:

- Tristhet. Usikkerhet. Fravær av glede.
- Vondter. Å ha vondt i magen eller lignende, spesielt om morgenen før man skal på skolen.
- Skulker. Å ikke ville gå på skolen eller ville være i gitte fritidsaktiviteter.
- Manglende konsentrasjon
- Å holde seg i nærheten av voksne på skolen og på fritid
- Blir inn-agerende: Blir stille, lite synlig og passiv
- Blir utagerende: Lar frustrasjoner og sinne gå utover andre. (Mange av de mest spesielle elevene som krenker andre i skolen, kan selv oppleve krenkelser fra mange.)
- Elever som isolerer seg, gjerne på eget rom. De kan trekke seg bort fra venner eller aktiviteter de tidligere har satt pris på. De velger selv å ikke ta kontakt med andre.

Dine egne observasjoner av samspill eller mangel på samspill mellom barn/ ungdom

Egen tilstedeværelse kan være avgjørende for å kartlegge positiv og negativ atferd mellom elever

- Ved henting og bringing til SFO
- Når man møter på andre elever på fritiden
- Hvem henvender seg til ditt barn
- Strategier for ikke å møte på andre når man er ute. (Bli sittende i bilen. Gå omveier.)
- Omtale av andre barn
- Samspill og kommentarer på fotballbanen
- Når barnet har med seg noen hjem
- Invitasjoner/ mangel på invitasjoner til å bli med andre/ bursdagsfeiringer
- Går/ sitter eleven alene?
- Blikk. Fravær av samspill.

Kartlegging via skole, andre voksne eller andre barn Skolen, treneren eller andre voksne kan bistå i aktiv kartlegging for å avdekke om krenkelser finner sted. Lærere og til en viss grad trenere er blant dem som er mest i posisjon til å kartlegge aktivt og vedvarende om det foregår krenkelser i en gitt elevgruppe.

Gjennom hyppige korte samtaler med alle barn i en gruppe, enkeltvis, kan man kartlegge hva som forgår mellom elever. Mange elever kan informere om observerte krenkelser som ikke er del av selv. Dette er den absolutt beste tilnærmingen for å ha vedvarende innsikt i elevgruppa. Da er man dessuten heller ikke avhengig av at eleven som er utsatt sier i fra om dette selv.

Hva du ikke skal gjøre

- Sette eget barn i skvis ved å møte de som krenker. Gjentatte krenkelser er overgrep og handler om makt og avmakt. Det må ikke forveksles med barn som er i konflikt og som er i en jevnbyrdig relasjon.
- Synliggjøre den som blir krenket ovenfor andre elever
- Møte opp på døra til den som har krenket med ditt barn på slep. Det er sårbart og de fleste ønsker ikke å bli synliggjort.
- Blåse bort krenkelsene og si at dette får du bare tåle
- Glemme at ivaretagelse av den som er utsatt ikke bare betyr at krenkelsene må ta slutt. Det betyr også at måten man griper saken på ikke skal medføre at krenkelsene både blir mer omfattende og spisset.

Er du i tvil om hva du skal gjøre, så ta kontakt med kontaktlærer eller en annen voksen du har tillit til i skolen. Etterspør hvordan skolen kartlegger aktivt for å få innsikt i relasjoner, krenkelser, maktforhold og uakseptabel atferd mellom elever. Dersom skolen ikke har gode verktøy for hånden, og krenkelser, usikkerhet og en vond situasjon for barnet får fortsette, så be om møte med skoleleder. Be også om å få et Enkeltvedtak hvor skolen skriftliggjør tiltak og langsiktig oppfølging.

Du kan også vise til innhold på disse sidene

- Mekanismen bak en mobbefri elevgruppe
- Elevsamtalen

